

مجله حقوقی، نشریه دفتر خدمات حقوقی بین‌المللی جمهوری اسلامی ایران
شماره بیست و نهم، پاییز ۱۳۸۲، صص ۲۸ - ۵

مبارزه با پول‌شویی در بانکها و مؤسسات مالی نگاهی به قانون ضد تروریسم ایالات متحده امریکا*

دکتر فرهاد خمایی‌زاده**

چکیده

پول‌شویی جرمی است غیرمشهود که مرز نمی‌شناسد. فن‌آوری جدید، راه‌های نوینی را برای مخفی کردن منشأ وجوه حاصله از اعمال مجرمانه ایجاد نموده است. وجود ماشینهای خودپرداز، ردگیری پولهای نامشروع را، اگر نگوییم غیرممکن، بسیار مشکل نموده است. بنابراین لازم است اقداماتی هماهنگ در سراسر جهان علیه پول‌شویی با کنترل و نظارت بر بانکها و مؤسسات مالی صورت پذیرد. این احساس نیاز متعاقب وقایع ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱ در ایالات متحده امریکا با وضع قانون مبارزه با تروریسم در این کشور شدت یافت. قانون مذکور از جمله حاوی مقرراتی برای مبارزه با پول‌شویی است.

*. USA PATRIOT ACT (USAPA)

عنوان کامل این قانون عبارت است از:

Uniting and Strengthening America by Providing Appropriate Tools Required to Intercept and Obstruct Terrorism.

** استادیار دانشکده حقوق دانشگاه شهید بهشتی.

مبارزه با پول‌شویی در ... ❖ ۵

مقدمه

پول‌شویی روشی است که بزه‌کاران و اشخاص درگیر در معاملات غیرقانونی با توسل به آن، منشأ غیرقانونی پولهایشان را مخفی می‌نمایند. مثلاً در معاملات مواد مخدر که معمولاً فروشنده پول نقد دریافت می‌کند، حمل و نگاهداری مبالغ مذکور که اغلب گزاف نیز هست، بسیار پردردسر است و خرج آن نیز ممکن است توجه مأموران دولت و یا سایر تبهکاران را به خود جلب نماید لذا فروشنده مواد مخدر مایل است در اسرع وقت و بدون جلب نظر، مبالغ حاصل از عمل مجرمانه خود را منتقل کند یا به طریقی تغییر شکل دهد که ظاهری قانونی و مشروع یابد تا بتواند بدون فاش شدن منبع نامشروع پول، از آن استفاده نماید.^۱ این امر معمولاً و به کرات از طریق بانکها و مؤسسات مالی که عموماً توجه چندانی به منشأ پولهای موضوع عملیات بانکی یا هویت واقعی مالک آن ندارند صورت می‌گیرد، به علاوه ایجاد ابزارهای مالی بین‌المللی از جمله دستگامهای خودپرداز همواره عامل مهمی در انتقال پولهای نامشروع و رشد پدیده پول‌شویی بوده است. آثار زیانبار پول‌شویی از جمله اختلال در برنامه‌ریزی‌های کلان اقتصادی، اختلال در سیاستهای پولی و مالی، درگیر شدن سازمانهای مالی در انجام فعالیت‌های مجرمانه، موجب شده تا در سطح داخلی و بین‌المللی اقداماتی برای مبارزه با پول‌شویی صورت گیرد. روند این مبارزه متعاقب واقعه ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱ در ایالات متحده امریکا تشدید شده است. این کشور با تصویب قانون ضد تروریسم مقررات

۱. برای تعریف پول‌شویی رک. میرمحمد صادقی، دکتر حسین، «حقوق جزای بین‌الملل»، (مجموعه مقالات)، نشر میزان، ص ۳۳۳: «منظور از تطهیر مال، مخفی کردن منبع اصلی اموال ناشی از جرم و تبدیل آنها به اموال پاک است، به طوری که یافتن منبع اصلی مال غیرممکن یا بسیار دشوار گردد».

۲. برای مطالعه آثار این واقعه رک. عبداللہی، محسن، «پیامدهای حوادث ۱۱ سپتامبر بر مبارزه با تروریسم»، مجله اطلاع‌رسانی حقوقی، ماهنامه معاونت حقوقی و امور مجلس ریاست جمهوری، شماره اول، آبان ۱۳۸۱.

شدیدی برای مبارزه با تروریسم^۳ از جمله در رابطه با بانکها و مؤسسات مالی که ممکن است جهت عملیات تروریستی مورد سوء استفاده قرار گیرند، پیش‌بینی کرده است.

در این مقاله ابتدا به بررسی کلی روند مبارزه با پول‌شویی در جهان و در رابطه با بانکها و مؤسسات مالی و سپس به مطالعه مقررات خاص قانون ضدتروریسم امریکا در مورد پول‌شویی در مؤسسات مالی و بانکها خواهیم پرداخت.

۱- مروری بر روند مبارزه با پول‌شویی در قوانین کشورها

انتقال و یا تغییر شکل وجوه حاصله از جرایم برای امکان استفاده از آن بدون جلب نظر دیگران سابقه‌ای طولانی دارد. البته مدتها پول‌شویی و مبارزه با آن بیشتر در رابطه با عواید ناشی از قاچاق مواد مخدر بود ولی رفته رفته مشخص گردید که این پدیده در مورد سایر جرایم از جمله تروریسم هم متداول است. به علاوه محرز شده که سایر مجرمان نیز در بسیاری موارد با استفاده از خدمات و تسهیلات بانکها و مؤسسات مالی عواید حاصله از اعمال مجرمانه خود را تطهیر می‌نمایند. لذا سعی شده چه در سطح داخلی و چه در سطح بین‌الملل اقداماتی برای جلوگیری از گسترش این پدیده مخرب انجام شود. از جمله مهمترین این اقدامات ایجاد الزامات و محدودیتها و اتخاذ تدابیر نظارتی در عملیات بانکی و مالی است که مسلماً همکاری مطلوب و صمیمانه بانکها و مؤسسات مالی را می‌طلبد. یکی از موانع و مشکلات عمده در استفاده از همکاری بانکها و مؤسسات مالی وجود قاعده حفظ اسرار بانکی (Banking Secrecy) است. با توجه به این

^۳ در رابطه با تعریف تروریسم و مشکل ارائه تعریف مشترکی از آن رک. میرمحمد صادقی، دکتر حسین، «ملاحظاتی در باب تروریسم»، مجله تحقیقات حقوقی دانشکده حقوق دانشگاه شهید بهشتی، شماره ۳۴-۳۳، ص ۱۹۹.

واقعیت که التزام بانکها به رعایت حفظ اسرار مشتریان، همواره یکی از مهمترین ابزارهای جذب مشتری بوده است، لذا می‌بایستی تدبیری اندیشید تا هر دو ضرورت، یعنی مبارزه با پول‌شویی و حفظ اسرار بانکی، به موازات هم رعایت شوند.

الف - مبارزه با پول‌شویی در سطح داخلی

بسیاری از کشورها پول‌شویی را به عنوان پدیده‌ای مجرمانه تلقی کرده‌اند و برای مرتکبان آن مجازات تعیین نموده‌اند. البته اندازه توجه کشورها به این مسأله یکسان نبوده و بستگی به گسترش پول‌شویی، میزان تأثیر آن و امکانات هر کشور داشته است.

مثلاً در انگلستان که دیرزمانی است پول‌شویی در آن ظهور یافته و بانکها و مؤسسات مالی به کرات مورد سوء استفاده بزهکاران برای پنهان کردن منشأ پول‌های نامشروع قرار گرفته‌اند، پارلمان این کشور قوانینی را برای مبارزه با این پدیده وضع نموده است: قانون ۱۹۶۸ در رابطه با اموال مسروقه (عواید حاصله از سرقت و شخص معامله‌کننده اموال مسروقه)،^۴ قانون ۱۹۸۶ جرایم قاچاق مواد مخدر^۵ (که از جمله کمک به نگهداری و کنترل عایدات ناشی از قاچاق مواد مخدر، به کار بردن عایدات مذکور برای تأمین مالی همان قاچاقچی یا سرمایه‌گذاری برای وی از طریق خرید املاک را جرم تلقی نموده است)، قانون ۱۹۸۹ در جهت مبارزه با تروریسم (که به موجب آن از جمله اگر شخصی به هر نحو موجبات نگهداری یا هدایت و کنترل وجوه متعلق به تروریستها را به طریق اختفاء، خارج ساختن از حوزه قضایی، انتقال به افراد مشخص یا ... فراهم سازد

۴. برای مطالعه بیشتر رک. روان باسوورث (دیویس)، سالت مارس (گراهام)، پول‌شویی، ترجمه نصراله امیربشیری، تهران، معاونت آموزشی ناجا، ۱۳۷۶، ص ۱۳۱ به بعد.

5. Drug Trafficking Offense Act.

مجرم شناخته می‌شود)،^۶ و بالاخره قانون عدالت جزایی و قانون پول‌شویی ۱۹۹۳ (اصلاحی ۲۰۰۱) از جمله قوانین مختلفی است که در انگلستان وجود دارد و برای مبارزه با پول‌شویی مقررات مشخصی را وضع نموده است. به موجب قانون اخیر حتی اطلاع ندادن به مقامات دولتی از وقوع پول‌شویی و یا افشای این که تحقیقاتی برای کشف پول‌شویی در جریان است به نحوی که تأثیر منفی در تحقیقات داشته باشد، جرم است.^۷

در چین به موجب مقررات لازم‌الاجرا از اول مارس ۲۰۰۳، برای مؤسسات مالی و بانکی از جهت اطلاع‌رسانی و تبادل اطلاعات در رابطه با فعالیتهای پول‌شویی الزاماتی مقرر گردیده است. به علاوه این مؤسسات ملزم به کنترل دقیق هویت اشخاص متقاضی گشایش حسابهای پس‌انداز یا دخیل در عملیات بانکی گردیده‌اند. علت این اقدامات را می‌توان خروج حدود ۱۵۰ میلیارد دلار به روش‌های غیرقانونی از سال ۱۹۸۷ تاکنون دانست.^۸ در این کشور عواید قاچاق مواد مخدر یا درآمدهای حاصله از سایر اعمال مجرمانه و اموال مورد استفاده برای انجام اعمال مجرمانه مصادره می‌شوند.

ژاپن نیز به موجب قوانین وضع شده در ۱۹۹۲ تحصیل یا مصرف سرمایه‌های غیرقانونی حاصله از جرایم مربوط به قاچاق مواد مخدر را ممنوع اعلام کرده و ترتیبات خاصی را در این رابطه برای مؤسسات مالی و بانکی مقرر نموده و به علاوه توصیه‌های گروه مسئول «اجرای اقدامات مالی»^۹ به صورت بخشنامه به مؤسسات مذکور ابلاغ شده

۶. همان منبع.

۷. همان منبع، ضمیمه الف. همچنین رک. مجبی، دکتر محسن، گزارش تحلیلی در زمینه پول‌شویی، مورخ ۱۳۸۱/۴/۲۷ به وزارت بازرگانی (نسخه‌ای از این گزارش در بخش تحقیقات دفتر خدمات حقوقی بین‌المللی موجود است).

۸. رجوع شود به روزنامه همشهری، شماره ۲۹۹۰، ۷ اسفند ۱۳۸۱.

۹. Financial Action Task Force (FATF)

است.^{۱۰}

در سوئیس که شدیداً بر حفظ اسرار بانکی تأکید دارد مبارزه با پول‌شویی چندان مورد توجه واقع نشده زیرا انجام معاملات بانکی همواره سود هنگفتی برای مؤسسات مالی و بانکی این کشور به همراه آورده است. به عبارت دیگر، مؤسسات مذکور بیشتر به جلب سرمایه‌گذاری و جمع‌آوری وجوه توجه دارند تا به منشأ وجوه مورد معامله یا واریز شده به حسابها. مع‌ذلک کمیسیون بانکداری دولت مرکزی سوئیس صریحاً بانکها را از پذیرش وجوه ناشی از اعمال مجرمانه و غیرقانونی منع نموده و مسؤولان و کارکنان متخلف را قابل پیگرد قانونی دانسته، البته بی‌اطلاعی مسؤولان از غیرقانونی بودن منشأ پولها موجب رفع مسؤولیت آنهاست.^{۱۱}

در استرالیا مقررات خاصی وجود دارد، که به موجب آنها درآمدهای حاصل از عملیات بزهکارانه، مصادره می‌شود. به موجب سیستم متخذه در این کشور بسیاری از مؤسسات تجاری و افراد دخیل در معاملات نقدی بیش از حد مشخص، باید انتقال وجوه مذکور و به طور کلی هر نوع نقل و انتقال مشکوک پول نقد را گزارش کنند.^{۱۲}

در ایران نیز اقداماتی برای جلوگیری از سوء استفاده مجرمان از بانکها و مؤسسات مالی برای استفاده از پول حاصل از اعمال مجرمانه در

این گروه متشکل از ۲۹ عضو می‌باشد: بلژیک، آلمان، ایتالیا، هلند، ایسلند، قبرس، دانمارک، سوئیس، سوئد، اسپانیا، پرتغال، سوئد، انگلستان، اتریش، ژاپن، کانادا، کمیسیون جوامع اروپا، فنلاند، فرانسه، یونان، کشورهای شورای همکاری خلیج فارس، هنگ کنگ، ایرلند، ایتالیا، لوکزامبورگ، نیوزیلند، سنگاپور، ترکیه و امریکا.

۱۰. مجبی، دکتر محسن، همان منبع.

۱۱. قابل ذکر است به موجب موافقتنامه امضا شده بین سوئیس و امریکا، هر دو کشور در زمینه معاملات متضمن پول‌شویی تبادل اطلاعات می‌نمایند و بدین ترتیب حسابهای سری بانکهای سوئیس موسوم به حسابهای B لغو شده است. رک. مجبی، دکتر محسن، همان منبع.

۱۲. رک. روان باسوورث (دیویس)، سالت مارس (گراهام)، همان منبع، ص ۲۲۵.

جریان است.^{۱۳} لایحه مبارزه با پول‌شویی نیز در سال ۱۳۸۱ به مجلس تقدیم شده و تحت بررسی است.^{۱۴} به موجب ماده ۱ لایحه مذکور جرم پول‌شویی عبارت است از هرگونه تبدیل یا تغییر یا نقل و انتقال یا پذیرش یا تملک دارایی با منشأ غیرقانونی، به طور عمدی و با علم به آن برای قانونی جلوه دادن دارایی یاد شده. به موجب تبصره ماده ۱ همین لایحه دارایی با منشأ غیرقانونی، وجوه یا اموال یا منافعی است که از طریق فعالیت‌های مجرمانه از قبیل ارتشاء، اختلاس، تبانی در معاملات دولتی، کلاهبرداری، فرار مالیاتی، قاچاق کالا و ارز، فحشا، قمار، قاچاق مواد مخدر، ربا و سرقت کسب شده باشد.^{۱۵} ولی با توجه به طولانی بودن روند تصویب لایحه قانونی پول‌شویی در مجلس از یک طرف، و فوریت اتخاذ تدابیری برای هماهنگی با بانکهای خارجی از طرف دیگر، شورای پول و اعتبار در تاریخ ۱۳۸۱/۲/۱۸، به استناد اختیارات حاصله از قانون پولی و بانکی کشور مصوب ۱۳۵۲، مقرراتی را برای پیشگیری از پول‌شویی در مؤسسات مالی کشور تصویب کرده است.

به موجب مقررات مذکور انجام هرگونه عملیات بانکی توسط مؤسسات مالی برای اشخاص حقیقی و حقوقی که هویتشان با توجه به ضوابط تعیین شده ناشناخته است، ممنوع می‌باشد.

۱۳. علت عمده تسریع دولت و بانک مرکزی در تهیه لایحه مذکور و پیگیری اقدامات این است که کارشناسان اقتصادی سازمان ملل و بانک جهانی معتقدند ایران دومین کشور مستعد برای شست و شوی پول‌های کثیف است. عده‌ای از آنها سال گذشته (۱۳۸۱) در مورد «چهارراه پول‌شویی» ایران به این نتیجه رسیدند که ضعف قانونی سیستم بانکداری ایران بیشترین امکانات را در اختیار پول‌شویان قرار داده است. رک. مقاله محمد طاهری، چهارراه پول‌شویی، روزنامه همشهری شماره ۲۸۸-۳۰۳۷، مورخ ۱۳۸۲/۲/۱۰.

۱۴. لایحه دولت به شماره ۳۷۱۴۹/۳۲۱۵۶، مورخ ۱۳۸۱/۷/۶.

۱۵. برای بررسی تحلیل انتقادی این لایحه و مقایسه آن با مقررات کنوانسیون پارامو رک. سلیمی، دکتر صادق، «تطهیر پول در اسناد بین‌المللی و لایحه پول‌شویی»، مجله تخصصی دانشگاه علوم اسلامی رضوی، سال دوم، شماره ۴، زمستان ۱۳۸۱، ص ۱۲۳ به بعد.

در صورتی که متقاضی استفاده از خدمات مؤسسات مالی و بانکی ایرانی از ارائه اطلاعات مورد درخواست امتناع نماید از ارائه خدمات به وی خودداری می‌شود. به علاوه بانکها و مؤسسات مالی مکلف شده‌اند موارد مشکوک را طبق فرم‌هایی که اداره نظارت بر بانکهای بانک مرکزی تهیه نموده، به بانک مرکزی گزارش دهند و بانک مرکزی پس از اطمینان از صحت گزارش مراتب را به مراجع صلاحیتدار اطلاع خواهد داد.^{۱۶} به موجب مقررات مذکور، بانکها و مؤسسات مالی مکلف شده‌اند یکی از اعضای هیأت مدیره خود را به عنوان مسؤل هماهنگی و ارتباط با بانک مرکزی در زمینه مبارزه با پول‌شویی، منصوب کنند.

در امارات متحده عربی مقررات شدیدی موسوم به قانون ۲۴/۲۰۰ برای مبارزه با پول‌شویی وضع شده که به موجب آن هر کس هنگام افتتاح حساب باید اطلاعات کاملی حتی در امور محرمانه خود ارائه دهد و اگر مبالغ هنگفتی به حساب شخصی واریز شود باید مشخصات کامل واریزکننده، مشخص باشد. در قطر نیز مقرراتی تحت عنوان «عملیات ضربت مالی برای جلوگیری از پول‌شویی» وجود دارد و کمیته ملی مقابله با پول‌شویی بر فعالیتهای بانکها نظارت دارد.^{۱۷}

۱۶. از نظر این مقررات پول‌شویی عبارت است از انجام عملیات بانکی در مؤسسات مالی برای مقاصد ذیل:

الف - تحصیل و نگهداری یا استفاده از مالی که به طور مستقیم یا غیرمستقیم در نتیجه ارتکاب جرم حاصل شده است

ب - معاونت با شخص یا اشخاص دیگر به منظور:

- تبدیل یا انتقال مالی که به طور مستقیم یا غیرمستقیم در نتیجه ارتکاب جرم حاصل شده است با قصد پنهان کردن یا تغییر شکل دادن منشأ غیرقانونی آن مال یا کمک به شخصی که در ارتکاب جرم دخالت داشته است به منظور جلوگیری از تعقیب کیفری وی

- پنهان کردن یا تغییر شکل دادن ماهیت واقعی منشأ محل وقوع، نقل و انتقال، جابه جایی یا مالکیت مالی که به طور مستقیم یا غیرمستقیم در نتیجه ارتکاب جرم حاصل شده است.

به نقل از روزنامه ایران، سال نهم، شماره ۲۳۹۳، ۳ اسفند ۱۳۸۱.

۱۷. رک. روزنامه ابرار اقتصادی، شماره ۱۳۷۴، چهارشنبه ۲۰ فروردین ۱۳۸۲، ص ۱۴.

در ایالات متحده امریکا نیز اقدامات شدیدی جهت مبارزه با پول‌شویی صورت گرفته که در قسمت ۲ آتی به شرح آنها خواهیم پرداخت.

ب - اقدامات بین‌المللی

هر چند هر یک از کشورهای مختلف با توجه به نیاز خود مقرراتی را برای مبارزه با پول‌شویی وضع نموده‌اند، مع‌ذکب به این نتیجه رسیده‌اند که بدون همکاری با یکدیگر نمی‌توانند در این زمینه توفیق چندانی کسب نمایند. لذا طی اعلامیه‌ها و توافقنامه‌های گوناگون ضمن غیرقانونی اعلام نمودن پول‌شویی، مکانیزم‌هایی را برای جلوگیری از پول‌شویی و محروم نمودن مجرمان از وجوه حاصله از اعمال مجرمانه‌شان ایجاد کرده‌اند و یا توصیه‌هایی را برای هماهنگی در اقدامات و تدابیری که باید اتخاذ شود، مطرح نموده‌اند. از جمله به موجب کنوانسیون سازمان ملل متحد (دسامبر ۱۹۸۸ - وین) که تاکنون به امضاء بیش از ۱۱۷ کشور رسیده و از اواخر ۱۹۹۰ به مرحله اجرا درآمده، تمهیداتی برای مبارزه با پول‌شویی در رابطه با عواید حاصل از قاچاق مواد مخدر پیش‌بینی شده و کشورهای عضو متعهد شده‌اند پول‌شویی را جرم تلقی نموده و در رابطه با شناسایی، تعقیب و ضبط چنین وجوهی نهایت همکاری را با یکدیگر معمول دارند. به موجب ماده (B) (۱) ۳ این کنوانسیون پول‌شویی عبارت است از:

- تغییر شکل دادن یا منتقل نمودن مالی با علم به این که در نتیجه ارتکاب جرم قاچاق مواد مخدر و یا مشارکت در آن حاصل شده، به منظور مخفی نمودن منشأ غیرقانونی مال یا کمک به مرتکب چنین جرمی برای فرار از نتایج عمل خود.

– مخفی نمودن ماهیت، منبع، محل وقوع، انتقال، تغییر مکان، مالکیت مال یا حقوق متعلقه به آن با علم به این که مال مذکور حاصل از جرم قاچاق مواد مخدر یا مشارکت در انجام آن است.

کمیته بانکی بازل^{۱۸} در مورد مقررات بانکی و رویه‌های نظارتی در دسامبر ۱۹۸۸، با تأکید بر اعلامیه مورخ ژوئن ۱۹۸۰ (شماره ۱۰-۸۰-R) کمیته وزرای شورای اروپا^{۱۹} درخصوص تأثیر همکاری بانکها بر سرکوب اعمال مجرمانه به وسیله مقامات قضایی و پلیسی، طی اعلامیه‌ای اصولی را در جهت مبارزه با پول‌شویی مطرح نموده تا بانکها با توجه به این اصول اولاً هویت دقیق و صحیح مراجعان را دریابند، ثانیاً اطمینان حاصل شود معاملات آنی که غیرقانونی و نامشروع به نظر می‌رسند انجام نمی‌شوند و همکاری مناسب با مقامات قانونی به عمل می‌آید.

در سال ۱۹۸۹ گروه مسؤل «اجرای اقدامات مالی» (FATF) در پاریس به وسیله کشورهای گروه ۷ تشکیل شد تا با همکاری دیگر ارگانهای بین‌المللی راه‌ها و توصیه‌هایی را برای مبارزه با پول‌شویی پیش‌بینی و پیگیری نماید. این گروه در ۷ فوریه ۱۹۹۰ مجموعاً ۴۰ توصیه منتشر کرد و بعد از وقایع ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱ با توسعه حدود کار خود در زمینه پول‌شویی، مبارزه با تأمین مالی تروریسم را نیز در دستور کار خود قرار داد و هشت توصیه جدید در این زمینه منتشر نمود.^{۲۰} این گروه از

۱۸. این کمیته متشکل بود از نمایندگان بانکهای مرکزی و مقامات نظارتی کشورهای بلژیک، کانادا، فرانسه، جمهوری فدرال آلمان، ایتالیا، ژاپن، هلند، سوئد، سوئیس، انگلستان، امریکا و لوکزامبورگ.

۱۹. برای مطالعه متن اعلامیه رک. [www.imolin.org.Basle.98. pdf](http://www.imolin.org.Basle.98.pdf) این اعلامیه ضمن تأکید به نقش پیگیرانه سیستم بانکی، همکاری بانکها با پلیس و مقامات قضایی را توصیه نموده است.

۲۰. رک. محبی، دکتر محسن، همان منبع. به موجب توصیه شماره ۷: «کشورها باید اقدامات لازم را به عمل آورند تا مؤسسات مالی آنها، شامل مؤسسات پرداخت پول، درباره منشأ پول کلیه اطلاعات صحیح و قابل درک (اسم، نشانی، شماره حساب) را در جریان نقل و انتقال منابع پولی و نیز پیامهایی که درباره آنها مبادله می‌شود بگنجانند و این اطلاعات باید در تمام زنجیره پرداخت همراه حواله یا پیامها باقی بماند. همچنین کشورها باید اقدامات لازم را به عمل آورند تا مطمئن شوند که مؤسسات مالی آنها، شامل

جمله از دولتهای عضو درخواست نموده ضمن مجازات پولشویی، ترتیبی اتخاذ نمایند تا بانکها و مؤسسات مالی نسبت به تعیین هویت دقیق مشتریان، حفظ اسناد و مدارک مربوطه و ارائه آنها در صورت درخواست مراجع صلاحیتدار، و اعلام موارد مشکوک اقدام کنند. از طرفی مقرر نموده که باید پیش‌بینی‌های لازم برای حمایت از مؤسسات مذکور و کارکنان‌شان به عمل آید تا در رابطه با گزارش‌هایی که با حسن نیت ارائه می‌نمایند مسؤلیت حقوقی نداشته باشند. گروه مذکور همچنین تقویت همکاری‌های بین‌المللی برای مبارزه با پدیده پولشویی را نیز توصیه کرده است.

توصیه‌های FATF مبنای بسیاری از اقدامات بعدی در رابطه با پولشویی قرار گرفت. از جمله اعلامیه نوامبر ۱۹۹۲ کینگزتون که متعاقب اجلاس وزرا و نمایندگان کشورهای حوزه کارائیب و امریکای لاتین صادر شد و ضمن تأکید بر توصیه‌های FATF، لزوم امضاء و تصویب کنوانسیون ۱۹۸۸ سازمان ملل مورد موافقت شرکت‌کنندگان قرار گرفت.^{۲۱} همچنین گروه موسوم به Wolfsberg در سوئیس متشکل از تعدادی مؤسسات مالی که اصولاً برای مبارزه با تأمین مالی تروریسم ایجاد شده است سعی نمود با ارائه توصیه‌هایی از جمله لزوم شناخت دقیق مشتری،^{*} مانع سوء استفاده تروریست‌ها از امکانات مؤسسات مالی گردد. اعلامیه مذکور در خاتمه از توصیه‌های FATF نیز حمایت نموده است.

مؤسسات پرداخت، نسبت به فعالیت مشکوک منابع حواله پولی که شامل اطلاعات درباره منشأ آن نیست، نظام امنیتی و نظارتی پیشرفته‌ای اعمال می‌کنند».

۲۱. رک.

<http://www.Wolfsberg-Principles.com/Wolfsberg-statement.html>.

*. Know your customer.

انجام چنین اقداماتی از سوی بانکها و مؤسسات مالی ناشی از نگرانی و توجه جدی آنها به این واقعیت است که «اعتبار» و «اعتماد» یکی از دارایی‌های باارزش آنهاست و اگر وجوه ناشی از عمل یا اعمال مجرمانه بتواند به آسانی از طریق مؤسسه‌ای مالی منتقل شود، نه تنها ممکن است مؤسسه مذکور شریک جرم تلقی شود، بلکه مسلماً اعتبار خود را از دست می‌دهد و به موقعیت و اعتبار سایر مؤسسات مالی نیز لطمه وارد می‌شود.

اتاق بازرگانی بین‌المللی نیز به نوبه خود ضمن حمایت از روند داخلی و بین‌المللی مبارزه با پول‌شویی، همواره طی اطلاعیه‌هایی به تأثیرات سوء این پدیده بر رقابت عادلانه و بازار آزاد اشاره نموده است.^{۲۲} از اعضای کمیسیون بانکی اتاق نیز خواسته شده که نقش ICC را در مبارزه با پول‌شویی بررسی و آن را مشخص نماید. البته لازم است دیگر کمیسیون‌های ICC از قبیل کمیسیون خدمات مالی، کمیته مبارزه با فساد مالی و کمیته خدمات مربوط به جرایم تجاری نیز در این رابطه فعالیت داشته باشند. به نظر دبیرخانه اتاق بازرگانی بین‌المللی اگر این نهاد بخواهد در این زمینه فعال شود باید کمیسیون پشتیبانی دائمی تشکیل شود تا با ارائه برنامه‌های لازم کمیسیون‌های مختلف ICC را حمایت کند و به طور مستمر با سازمان‌های بین‌المللی و داخلی که عهده‌دار مبارزه با پول‌شویی‌اند، در تماس باشد.^{۲۳}

۲۲. از جمله جدیدترین اقدامات اتاق بازرگانی بین‌المللی نظرات ابرازی مورخ ۹ ژانویه ۲۰۰۳ کمیسیون مبارزه با فساد مالی در رابطه با پیش‌نویس کنوانسیون سازمان ملل متحد در مبارزه با فساد مالی بوده است رک. ICC Anti-Corruption Commission, Document n° 194-14/2 rev 3.9. jan 2003.

23. Sénéchal Thierry J., "Policy Evaluation and Money Laundering: Bankers at Risk. An issues Identification paper for the ICC Banking Commission", Commission on Anti-Corruption, Meeting on Wednesday 2 October 2002, ICC Headquarters, Paris.

در مورد اقدامات سازمان ملل در زمینه مبارزه با پول‌شویی تذکر این نکته لازم است که کنوانسیون سازمان ملل متحد در مورد جرایم سازمان یافته فراملی که من جمله متضمن مقرراتی درباره مبارزه با

۲- قانون ضد تروریسم ایالات متحده امریکا

قبل از پرداختن به مقررات قانون ضد تروریسم ایالات متحده امریکا لازم است خلاصه‌ای از تاریخچه وضع مقررات ناظر بر پول‌شویی در این کشور ذکر گردد.

الف - تاریخچه وضع مقررات ناظر بر پول‌شویی در ایالات متحده

امریکا

ایالات متحده امریکا از اولین کشورهایی است که سعی نمود با وضع قوانین خاصی دامنه مبارزه با پول‌شویی را به جرایمی غیر از قاچاق مواد مخدر نیز تسری دهد. از جمله قانون حفظ اسرار بانکی ۱۹۷۰ در رابطه با حفظ و گزارش اطلاعات، همه بانکها را ملزم به رعایت و اجرای برنامه‌های ضد پول‌شویی نموده است.^{۲۴} همچنین به موجب قانون کنترل پول‌شویی ۱۹۸۶ مقررات جزایی برای پول‌شویی در نظر گرفته شده است. مثلاً اگر یک بانک معامله‌ای را بدون شناسایی منبع غیرقانونی واقعی وجوه مربوط، انجام دهد در حالی که می‌بایستی عرفاً به آن شک می‌کرد، ممکن است مقصر تلقی شود.^{۲۵} قانون ۱۹۸۸ کلیه صرافان و بنگاههای معاملات املاک یا اتومبیل و حتی وکلای دادگستری را مکلف نموده که معاملات بیش از ۱۰۰۰۰ دلار را گزارش نمایند. به علاوه به موجب قانون مالیاتهای امریکا درآمدهای بیش از ۱۰۰۰۰ دلار در یک یا چند سال مرتبط باید به اداره مالیات گزارش شوند.^{۲۶} مجمع عمومی سازمان کشورهای امریکایی در

پول‌شویی نیز هست، در دسامبر ۲۰۰۰ به امضای ۱۴۷ کشور و تصویب ۲۷ کشور رسیده است. رک. سلیمی، دکتر صادق، همان منبع، ص ۱۲۷.

24. Bank Secrecy Act (BSA), Codified at 31 U.S.C. 5311 et seq.

25. Money Laundering Control Act (MLCA), Codified at 18U.S.C. 1956 and 1957.

۲۶. رک. محبی، دکتر محسن، همان منبع.

ناسوا و باهاما در ماه مه ۱۹۹۲ آیین‌نامه‌های نمونه‌ای با هدف بهبود قانونگذاری جزایی، گسترش همکاری‌های بین‌المللی و جلوگیری از سوء استفاده از سیستمهای مالی در جریان پول‌شویی، وضع کرده است.^{۲۷} بالاخره متعاقب وقایع سپتامبر ۲۰۰۱ مقررات سختی درباره ضد تروریسم وضع شد و با توجه این که تحقیقات نشان داد برای تأمین منابع مالی عملیات تروریستی مذکور از مؤسسات مالی و بانکها استفاده شده، الزامات و محدودیتهایی برای این‌گونه مؤسسات ایجاد گردیده است.^{۲۸}

تذکر این نکته لازم است که مقررات مندرج در قسمت سوم قانون ضد تروریسم که به طور خاص ناظر بر مسأله پول‌شویی است در واقع قبل از وقایع ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱ طراحی شده بود، و از یکسو از قانون کنترل پول‌شویی ۱۹۸۶ و از سوی دیگر از قانون حفظ اسرار بانکی ۱۹۷۰ البته با تغییراتی، نشأت گرفته است.

ب - مقررات مبارزه با پول‌شویی در قانون ضد تروریسم ایالات متحده

امریکا ۲۰۰۱

قانون ضد تروریسم ۲۰۰۱ ایالات متحده امریکا که متعاقب وقایع سپتامبر ۲۰۰۱ در این کشور وضع شده متضمن مقررات شدیدی برای مبارزه با تروریسم از طریق مبارزه با پول‌شویی و تأمین مالی اقدامات

۲۷. رک. امیر بشیری، نصراله، همان منبع، ص ۲۲۴.

۲۸. این قانون در ۲۴ اکتبر ۲۰۰۱ به تصویب سنای امریکا رسید. 147 Cong, Rec. S10969 daily ed. Oct. 24, 2001 و در ۲۶ اکتبر ۲۰۰۱ رئیس جمهور امریکا آن را امضاء کرده است. برای مطالعه بیشتر در رابطه با اهداف و محتوای این قانون رک.

Terrorism: Section by Section Analysis of the USA PATRIOT ACT, CRS REP. NO. RL31200 (Dec.10, 2001).

تروریستی می‌باشد.^{۲۹} در مقدمه مقررات مذکور اهداف قانون چنین مشخص شده‌اند: افزایش قدرت اقدامات ایالات متحده امریکا در پیشگیری و تعقیب پول‌شویی و تأمین مالی تروریسم (1)(b) 302، اطمینان از این که معاملات و روابط مالی خلاف مقررات قانونی نیستند (2)(b) 302، تقویت مقررات پول‌شویی ۱۹۸۶ خصوصاً در رابطه با جرایم اتباع و مؤسسات مالی خارجی (3)(b) 302.

مقررات قسمت سوم قانون مبارزه با تروریسم الزامات و نظارت‌های خاصی را بر بانکها و مؤسسات مالی امریکایی مقرر می‌دارند به نحوی که مؤسسات مالی کشورهای دیگر نیز عملاً موظفند در روابط معاملات خود با مؤسسات امریکایی این مقررات و الزامات را رعایت نمایند و تعهداتی را در رابطه با کنترل عملیات مالی مشتریان خود بپذیرند. ذیلاً به بررسی بخشی از این مقررات می‌پردازیم.

به خزانه‌داری امریکا اختیار داده شده در موارد مشکوک به پول‌شویی، مؤسسات مالی داخلی امریکا را ملزم کند که در جریان روابط مالی و بانکی خود با کشورهای خارجی، مؤسسات فعال در خارج از امریکا، معاملات انجام شده در خارج از امریکا و برخی انواع حسابهای بانکی اقداماتی از این قبیل را به عمل آورند،^{۳۰} حفظ سوابق و گزارش برخی معاملات (1)(b) 311، ارائه اطلاعات مربوط به مالکیت منافع* حسابهای مفتوحه یا نگهداری شده برای شخص خارجی یا نماینده وی در امریکا

^{۲۹}. در این قانون مقررات دیگری نیز از جمله در رابطه با تشدید اقدامات امنیتی (قسمت اول)، تشدید روشهای نظارتی (قسمت دوم)، مراقبت از مرزها (قسمت چهارم)، رفع موانع تحقیقات مربوط به تروریسم (قسمت پنجم)، حمایت از قربانیان تروریسم، مأمورین دولتی و خانواده آنها (قسمت ششم)، تبادل اطلاعات (قسمت هفتم)، تقویت قوانین کیفری در رابطه با تروریسم (قسمت هشتم) پیش‌بینی شده است.
^{۳۰}. مع‌ذلک در (A),(B) 311(a)(4) پیش‌بینی شده تعیین نوع اقدام یا اقدامات مورد بحث با مشورت مقامات خاص و با در نظر گرفتن برخی ملاحظات و آثار چنین اقداماتی خواهد بود.

*. Beneficial ownership.

(2)(b)311، ارائه اطلاعات مربوط به برخی حسابهای ویژه^{۳۱} و برخی حسابهای کارگزاری^{۳۲}. همچنین خزانه‌داری می‌تواند محدودیتهایی را برای افتتاح یا نگهداری چنین حسابهایی پیش‌بینی نماید (5)(b)311. در رابطه با تشخیص کشورها، مؤسسات، حسابها یا معاملات مشکوک به پول‌شویی که ممکن است موضوع مقررات مذکور باشند و نهایتاً تدابیر مذکور در قسمت (b)311 نسبت به آنها اتخاذ شود، خزانه‌داری امریکا با مشورت وزارت کشور و دادستان کل، عواملی را در نظر می‌گیرد که از یک سو سرزمینی هستند و مربوط می‌شوند به قلمرو قضایی کشور خاص^{۳۳} و از سوی دیگر سازمانی هستند.^{۳۴}

برای تشخیص و تصمیم در این که کدام یک از اقدامات پیش‌بینی شده باید نسبت به مورد مشکوک انجام شوند، خزانه‌داری نکاتی را مورد توجه قرار خواهد داد از جمله این که آیا اقدام مشابهی به وسیله دیگر کشورها انجام شده یا در حال انجام است؟ آیا اتخاذ اقدامی خاص

۳۱. Payable through account، حسابی که حسب تعریف مذکور در (c)(1)(e)311 یک حساب معاملاتی است که به وسیله مؤسسه مالی خارجی نزد مؤسسه سپرده‌گذاری افتتاح می‌شود که از طریق آن مؤسسه به مشتریان خود، امکان دخالت مستقیم یا غیرمستقیم در فعالیتهای مالی قانونی در رابطه با معاملات بانکی در امریکا را می‌دهد.

۳۲. Correspondent account، حسابی است که برای دریافت پول یا پرداخت پول از طرف یک مؤسسه مالی خارجی یا برای ترتیب دادن معاملات مالی مربوط به چنین مؤسسه‌ای (B)(1)(e)311 افتتاح می‌شود.

۳۳. مثلاً وجود دلایلی مبنی بر این که گروههای مجرم سازمان یافته، تروریستهای بین‌المللی (یا هر دو) در داخل قلمرو قضایی کشور مربوط، معامله نموده‌اند، عواملی مانند این که آیا آن کشور تا چه حد به افراد خارجی امکان استفاده از امتیاز حفظ اسرار بانکی را می‌دهد، کمیت و کیفیت مقررات پول‌شویی در قلمرو مذکور، کمیت و کیفیت نظارت بانکهای کشور خارجی و قوانین پول‌شویی آن، تجانس حجم معاملات مالی انجام شده در آن کشور با وضعیت اقتصادی آن، این که آیا امریکا معاهده همکاری متقابل با کشور مذکور دارد، تجربه امریکا در رابطه با تحصیل اطلاعات از کشور خارجی مذکور، مورد توجه قرار خواهد گرفت.

۳۴. قسمت (c) (A,B)311. مثلاً این که تا چه حد مؤسسات مالی، معاملات یا حسابها برای تسهیل پول‌شویی یا گسترش آن از طریق کشور مربوطه یا مشروع جلوه دادن تجارت مورد نظر دخالت داشته‌اند و تأثیر اقدامات انجام شده، مورد توجه قرار خواهد گرفت.

آثار سوء یا هزینه‌های نامعقولی را بر مؤسسات ایجاد شده در امریکا تحمیل نخواهد کرد؟ عکس‌العمل محتمل و تأثیر اقدامات متخذه بر امنیت ملی و سیاست خارجی امریکا 311(a)(4)، چه خواهد بود؟

در ماده 312(a)(I)(1) قانون مذکور پیش‌بینی شده که مؤسسات مالی امریکایی که در امریکا برای یک خارجی حساب بانکی خصوصی^{۳۵} یا کارگزاری افتتاح می‌نمایند باید نهایت دقت را در کشف پول‌شویی در حسابهای مذکور بنمایند. این مؤسسات مالی امریکایی می‌توانند با اتخاذ تدابیر پیش‌بینی شده، به اطلاعات مفیدی در رابطه با مالکان بانک خارجی 311(a)(I)(2)، یا انجام معاملات مشکوک از نظر پول‌شویی و ... دست یابند. همچنین در افتتاح یک حساب بانکی خصوصی به درخواست شخص خارجی، با کنترل‌های پیش‌بینی شده می‌توان به هویت مالک یا مالکان واقعی و منبع وجوه سپرده شده به چنین حسابی پی برد. مثلاً احراز شود آیا در حسابی که به وسیله مقام ارشد سیاسی خارجی یا اقوام و شرکایش گشوده شده، از وجوه حاصله از سوء استفاده‌های مالی در کشور خارجی استفاده شده یا نه 312(a)(I)(3).

ماده 313(a)(I)(1) ممنوعیت یک مؤسسه مالی امریکایی برای افتتاح حساب کارگزاری به درخواست یک بانک خارجی را که در هیچ کشوری حضور فیزیکی ندارد^{۳۶} مقرر نموده است. به علاوه، مؤسسه مالی

۳۵. به موجب ماده 312(a)(I)(4)(B) حساب بانکی خصوصی، حساب یا مجموعه حسابهایی است که:

الف - حداقل سپرده‌گذاری در آن ۱۰۰،۰۰۰ دلار است

ب - از طرف یک یا چند شخص که مالکیت مستقیم یا مالکیت منافع در حساب دارند افتتاح شده است
ج - کلاً یا جزئاً به وسیله یک مأمور، کارمند یا نماینده یک مؤسسه مالی که رابطه بین مؤسسه، مال و مالک مستقیم یا مالکیت منافع است اداره می‌شود.

۳۶. حضور فیزیکی به موجب ماده 313(a)(I)(4) عبارت است از:

الف - محل کار تأسیس شده به وسیله یک بانک خارجی.

امریکایی باید اطمینان حاصل نماید که حساب کارگزاری مفتوحه برای بانک خارجی جهت ارائه خدمات غیرمستقیم بانکی به دیگر بانک خارجی که در هیچ کشوری وجود ندارد، مورد استفاده قرار نخواهد گرفت (ماده 313(a)(I)(2)).

ملاحظه می‌شود قانون ضد تروریسم امریکا الزاماتی را برای مؤسسات مالی امریکایی مقرر داشته و بانکهای خارجی که با بانکهای امریکایی معامله و ارتباط دارند برای حفظ این رابطه می‌بایستی گواهی لازم مبنی بر رعایت موارد اشاره شده در این قانون را ارائه دهند. در واقع الزام بانکهای امریکایی، عملاً موجب الزام بانکهای مرتبط با آنها نیز شده است. به علاوه، بانکهای خارجی مرتبط با بانکهای امریکایی (باز هم در رابطه با الزامات قانون ضد تروریسم) موظفند در ارتباطات خود با دیگر بانکهای خارجی تعهدات مشابهی را به آنها تحمیل نمایند.

به موجب ماده 314(a)(1) قانون مذکور خزانه‌داری می‌بایستی مقررات لازم را برای تشویق همکاری بین مؤسسات مالی و مقامات اجرایی در رابطه با تبادل اطلاعات مربوط به اشخاص یا سازمانهایی که به دلیل معتبر و به نحو معقولی مظنون به دخالت در اعمال تروریستی یا فعالیتهای پول‌شویی هستند، وضع نماید. حسب ماده 314(a)(5) اطلاعات مؤسسه مالی تنها در ارتباط با فعالیتهای یاد شده مورد استفاده قرار خواهند گرفت و بدین ترتیب مقررات مربوط به حفظ اسرار بانکی نیز نقض نمی‌شود.

از مقررات قابل ذکر دیگر این قانون ماده ۳۲۶ است که تمام مؤسسات مالی را ملزم می‌کند هویت مشتریان خود را در زمان افتتاح

ب - محل کار واقع در یک نشانی ثابت (نه آدرس الکترونیکی) در کشوری که بانک خارجی در آن مجوز فعالیت دارد و در آنجا یک یا چند کارمند تمام وقت دارد یا سوابق کاری خود را در آنجا ضبط می‌نماید.

ج - محل کاری که تحت نظارت مقام بانکی صادرکننده مجوز برای عملیات بانکی باشد.

حساب دقیقاً شناسایی و اطمینان حاصل نمایند که نام شخص متقاضی در فهرست اشخاص مظنون و تروریست نیست،^{۳۷} مع‌ذلک رعایت چنین مقرراتی ممکن است برای بعضی مؤسسات سرمایه‌گذاری خصوصاً آنها که حسابهای عمومی دارند مشکل باشد. به علاوه در رابطه با شرکت‌های سرمایه‌گذاری که سهامشان را از طریق شخص ثالث می‌فروشند این سؤال پیش می‌آید که آیا شخص سرمایه‌گذار طرف حساب، شخص ثالث است یا شرکت سرمایه‌گذار یا هر دو. به همین دلیل روند تشخیص هویت در مؤسسات مالی مختلف ممکن است متفاوت باشد.

حسب ماده ۳۵۲ قانون ضد تروریسم امریکا تمام مؤسسات مالی باید ظرف مهلت تعیین شده برنامه‌ریزی لازم را برای اعمال قانون مذکور به عمل آورند از جمله می‌بایستی رویه‌ها، سیاستها و نظارت‌های داخلی خود را با این قانون هماهنگ نمایند، شخصی را به عنوان مسؤول اجرای این امر تعیین کنند، برنامه‌های آموزشی در این رابطه برای کارکنان خود ترتیب دهند و سیستم نظارتی مستقلی را برقرار نمایند. مسلماً هر مؤسسه مالی با توجه به ساختار و وضعیت خاص خود در این مورد اقدام خواهد نمود و به همین دلیل نیز حسب ماده (C) 352 خزانه‌داری ملزم شده با وضع مقرراتی مشخص نماید که الزامات و مقررات قانون ضد تروریسم تا چه حد و چگونه با وضعیت خاص هر مؤسسه مالی مشمول این قانون سازگار است.

۳۷. یکی از این لیست‌ها به موجب دستور اجرایی ۱۳۲۲۴ رئیس جمهور امریکا در ۲۴ سپتامبر ۲۰۰۱ صادر شد. به موجب این دستور دارایی‌های اشخاص و سازمانهای مندرج در فهرست باید مسدود و معاملات ایشان باید ممنوع شود.

<http://www.treasury.gov/terrorism.html>

این فهرست‌ها ممکن است هفته به هفته نیز منتشر شوند، برای اطلاع از این لیست‌ها می‌توان به نشانی زیر مراجعه کرد.

<http://www.ustreas.gov/ofac>.

نتیجه

پول‌شویی، عواید حاصل از جرایمی از قبیل قاچاق مواد مخدر، معاملات قاچاق اسلحه و جرایم سازمان یافته را صحیح و قانونی جلوه می‌دهد و در این رابطه عمدتاً بانکها و مؤسسات مالی که هر یک به جهت رقابت با دیگران سعی در ارائه امکانات و خدمات بهتر و جدیدتری به مشتریان دارند، مورد سوء استفاده مجرمان قرار می‌گیرند. با توجه به این واقعیت که وقتی پول نامشروعی داخل پولهای مشروع شد ردیابی آن بسیار مشکل خواهد بود، بانکها و مؤسسات مالی می‌بایستی با رعایت چارچوب‌های قانونی، حرفه‌ای، اخلاقی و اتخاذ تدابیر مناسب، نظارت شدیدی را برای جلوگیری از پول‌شویی اعمال نمایند. البته تعارض مصلحت مبارزه با پول‌شویی با رعایت قاعده حفظ اسرار بانکی و همچنین تمایل بانکها به جلب مشتری بیشتر، همواره مانعی مهم در همکاری ایشان با مقامات صلاحیت‌دار بوده است.

کشورهای مختلف به تناسب وضعیت و نیاز خود، با وضع مقررات خاصی الزاماتی را برای بانکها و مؤسسات مالی مقرر داشته‌اند. مع‌ذکب خصوصاً بعد از وقایع ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱ مشخص شد که هیچ یک به تنهایی قادر نیستند به طور مؤثری با پول‌شویی مبارزه نمایند و لازم است با هماهنگی و همکاری با یکدیگر با این پدیده مبارزه کنند و اصولاً مشارکت علیه تبهکاری بین‌المللی امروزه یک اصل تثبیت شده و مسلم است.

جدا از الزامات مقرر توسط دولتها، بانکها و مؤسسات مالی نیز خود با وقوف به این که سوء استفاده از خدمات آنها به اعتبارشان لطمه وارد نموده و موجب سلب اعتماد عمومی از آنها خواهد شد و با عنایت به این که ممکن است علی‌رغم تمام تلاشها و اقدامات پیشگیرانه سهواً عامل

تطهیر پولهای حاصله از قاچاق مواد مخدر، اعمال تروریستی و سایر جرایم شوند، به توافق‌هایی با یکدیگر در جهت مبارزه با پول‌شویی از جمله در رابطه با تبادل اطلاعات دست یافته‌اند. بدون وجود چنین همکاری‌هایی تمام تلاشها برای شناسایی و ردیابی پولهای نامشروع که روز به روز با روشهای جدیدتر و پیچیده‌تری تطهیر می‌شوند حتی با صرف هزینه‌های هنگفت نتیجه‌چندانی نخواهد داشت.

منابع به زبان فارسی

- روان باسوورث (دیویس)، سالت مارس (گراهام)، «پول شویی»، ترجمه نصراله امیربشیری، تهران، معاونت آموزشی ناجا، ۱۳۷۶.
- جفری رابینسون، «شست و شوی پول آلوده»، ترجمه آلبرت برناردی، تهران، کلک آزادگان، ۱۳۸۱.
- سلیمی، دکتر صادق، «تطهیر پول در اسناد بین‌المللی و لایحه پول شویی»، مجله تخصصی دانشگاه علوم اسلامی رضوی (الهیات و حقوق)، سال دوم، شماره چهارم، زمستان ۱۳۸۱.
- عبداللهی، محسن، «پیامدهای حوادث ۱۱ سپتامبر بر مبارزه با تروریسم»، مجله اطلاع رسانی حقوقی، ماهنامه معاونت حقوقی و امور مجلس ریاست جمهوری، سال اول، شماره اول، آبان ۱۳۸۱.
- محبتی، دکتر محسن، گزارشی در رابطه با پول شویی به وزارت بازرگانی ج.ا.ا. مورخ ۱۳۸۱/۴/۲۷، بخش تحقیقات دفتر خدمات حقوقی بین‌المللی.
- میرمحمد صادقی، دکتر حسین، «ملاحظات در باب تروریسم»، مجله تحقیقات حقوقی دانشکده حقوق دانشگاه شهید بهشتی، شماره ۳۳-۳۴، ۱۳۸۰.
- موسوی مقدم، محمد، «درآمدهای ناشی از جرم پول شویی»، انتشارات رضوانی، کرج، ۱۳۸۱.

فهرست منابع

- 1- Baker Raymond W., “The biggest loophole in the free-market system”, The Washington Quarterly, The Center for strategic and International Studies and the Massachusetts Institute of Technology, Autumn 1999.
- 2- Broyer Philippe, “L’argent sale dans les réseaux de Blanchiment”, L’Harmattan, Paris, 2000.
- 3- Doyle Charles, “The USA Patriot Act: A Legal analysis”, CRS Report for Congress, 15 Apr. 2002.
- 4- Financial Action Task Force: Forty recommendation [www.fatf-gafi.org, Mlaundrying_en.htm](http://www.fatf-gafi.org/Mlaundrying_en.htm).
- 5- Kingston Declaration on Money Laundering, Kingston, Jamaica, Nov.5-6, 1992.www.cf atf.org/eng, kingdec.
- 6- Prevention of criminal use of the banking system for the purpose of money laundering. Dec.1998, www.imolin.org/basle 98.pdf.
- 7- Richards R.James, Transnational Organizations, Cyber crime, and Money Laundering: A Handbook for Law Enforcement officers, Auditors, and Financial Investigators, CRS Press, 1999.
- 8- Sénéchal Thierry J., “Policy Evaluation and Money Laundering: Bankers at Risk”, note to ICC Commission on Anti-Corruption. 2.oct.2002.

9- Statement of purpose of the Egmont Group of Financial intelligence units. The Hague, 13 June 2001, [www. Loecd.org/ fatf/pdf/EGstat-200106_en.pdf](http://www.Loecd.org/fatf/pdf/EGstat-200106_en.pdf).

10- Stradley Ranon Stevens & Young LLP, “Anti-Money Laundering Initiatives under the USA Patriot ACT”, [www. stradley.com/admin/Resources](http://www.stradley.com/admin/Resources).

11- Wolfsberg recommendations regarding the suppression of the financing of terrorism oct.2000, [www.wolfsbergPrinciples. com/wolfsberg-statement.html](http://www.wolfsbergPrinciples.com/wolfsberg-statement.html).